

lige Vanskeligheder, som vi nu ikke paa en fuldt tilfredsstillende Maade kunne komme igennem. Det er der Mening i; men at give de kommunale Myndigheder en Ret til at omkalfatre Formue- og Lejlighedsstatten, tror jeg er uforvarligt, naar vi ellers ville sige, at vi netop bygge paa det nuværende Grundlag. Det gjorde Folketinget og gjorde det i en Retning, som jeg synes, man slet ikke kan være med til. Man vilde gennem Vedtægter give Sogneraadene paa Landet Ret til at bestatte Næringsbrugerne højere end Hartkornbrugerne, eller — hvad der jo er det samme — man vilde give Sogneraadene Ret til at give Hartkornbrugerne et forholdsvist Afdrag, i Formue- og Lejlighedsstat, fordi de betale Hartkornstat. Men saa ere vi inde paa en Klassebestatning, og saa ere vi borte fra det, som netop er Formue- og Lejlighedsstattens Begreb, nemlig den ligele Bestatning af alle efter Evne. Man kan ikke ved Formue- og Lejlighedsstatten stille saadanne Momenter op som dette, at det, at en Mand betaler Hartkornstat, skal medføre en Medsættelse af hans Formue- og Lejlighedsbidrag, fordi man ikke kan forsvare at sige, at den Omstændighed, at han betaler Hartkornbidrag, er et Bevis for, at hans Evne til at betale Skat overhovedet er ringere. Det er det jo aldeles ikke. Dertil kommer, at den Regel, man havde opstillet, ikke var til at bruge; den vilde virke meget forfælligt paa Hartkornbrugerne. Man vilde navnlig komme til, at de Hartkornbrugere, der vare bedst stillede, fik de største Sættelser, nemlig de, som havde ringe Gæld. Jeg vil meget bede om, at man ser at komme bort fra en saadan Forandring. Vil man holde paa den, ser jeg meget trist paa Sagens Fremme.

Jeg gaar nu over til Afsnittet om Bygningsstylden. Herpaa har man set meget forfælligt fra de forfællige Sider, og det kan jeg saa godt forstaa; det er i Virkeligheden noget nyt, der er kommet frem her, og det skulde være høist mærkeligt, om dette ny ikke maatte finde en meget forfællig Modtagelse. Selvfølgelig lægger jeg ingen Vægt paa de Kløster, der komme ude fra Landet, navnlig fra Omegnen af Kjøbenhavn, hvor man er i Færd med at samle Underkrifter paa en Adresse til Regeringen, og Rigsdagen for at faa Bestemmelserne herom til at falde bort. Det er de fremtidige Stattedere, som ville komme med denne Henvendelse, og det er jo en given Ting, at man ikke kan forvente dem i, at de helst ville se at blive fri for Statten. Men jeg vil spørge: Hvorledes skal man komme til en Sættelse af Hartkornstaten paa Landet? Det er jo et

Spørgsmaal, som er kommet meget op i den senere Tid; og det med fuld Høje, fordi vi alle vide — og det kan ikke bestrides fra nogen Side — at Hartkornet i mange Kommuner er overbebyrdet med Statter til Sogne- og Amtskommunerne. Derfor maa dette Spørgsmaal paatrengte sig, og det er vist meget saa, der ville sige, som det ærede 3dje Medlem for 7de Kreds (Madlen-Mogdal), at Hartkornstaten er uretfærdig, vi maa derfor se at skaffe Hartkornstaten bort; det er det, vi skulle arbejde paa, og derfor vilde han ikke være med til nogen Forantaltning til at lette de Byrder, der hvile paa Hartkornet. Der hører et vist Mod til at sige det og gennemføre det. Jeg respekterer denne Udtalelse af det ærede Medlem, men jeg tror ikke, at den vil finde almindelig Tilslutning hos Hartkornbrugerne. Jeg forstaaar ikke andet, end at det maa være velkomment for Hartkornet at kunne opnaa Sættelser, og det snarest muligt, naar de kunne opnaas paa en god og skikkelig Maade. Om Bygningsstylden nu er det, er det, vi skulle forhandle om, men derom maa jeg dog sige, det, der for mig er det afgørende, at Grunden — naar man vil spørge om den — til, at Hartkornet nu er overbebyrdet, netop er at søge i den købstadlignende Bebyggelse, som efterhaanden har trængt sig ind i mange Landkommuner. Det er netop den, der har voldet disse Kommuner forholdsvist store Udgifter, som de ellers vilde være befriede for, og jeg kan ikke se rettere, end at det saa er aldeles retfærdigt og rigtigt, at man søger at ramme de faste Ejendomme, der bestaa i Bygninger paa Landet, med en Stat i Tilighed med, hvad man har saa mange andre Steder. Thi dette, at lægge Stat paa fast Ejendom, er ikke noget nyt, og hvor man har det, er det heller ikke noget nyt, at man lægger det baade paa Jorden og paa Bygningerne. Det er snarere noget nyt, saaledes som vi have det her i Danmark, at man har lagt Afgiften for faste Ejendommers Vedkommende paa Jorden alene, men ikke har bestattet Bygningerne. Jeg ønskede meget, at de, der ville angribe Bygningsstylden, men i øvrigt ere enige med mig om, at Hartkornet trænger til Sættelse i de sognekommunale Byrder, vilde tage det Spørgsmaal op, hvorledes disse Sættelser skulle tilvejebringes. Jeg tror, at hvis man vil sige: Ja, det er Staten, der maa lette de Byrder, det er Staten, der maa komme Hartkornet til Hjælp og udrede en væsentlig Del af de Byrder, der nu hvile derpaa, saa tror jeg, at man tager fejl, hvis man venter, at dette kan blive indført i saa stor en Udstrækning, at det hjælper. Det kan hjælpe paa de egentlige Landkom-